

Danijel Jovanović

SEVERNA KAPIJA

- DUHOVI PROŠLOSTI -

Otvorena knjiga

Beograd 2021.

Ilustracije: Aleksandra Jevtović

Serijal *Severna kapija*

Duhovi prošlosti

Glasovi u tami

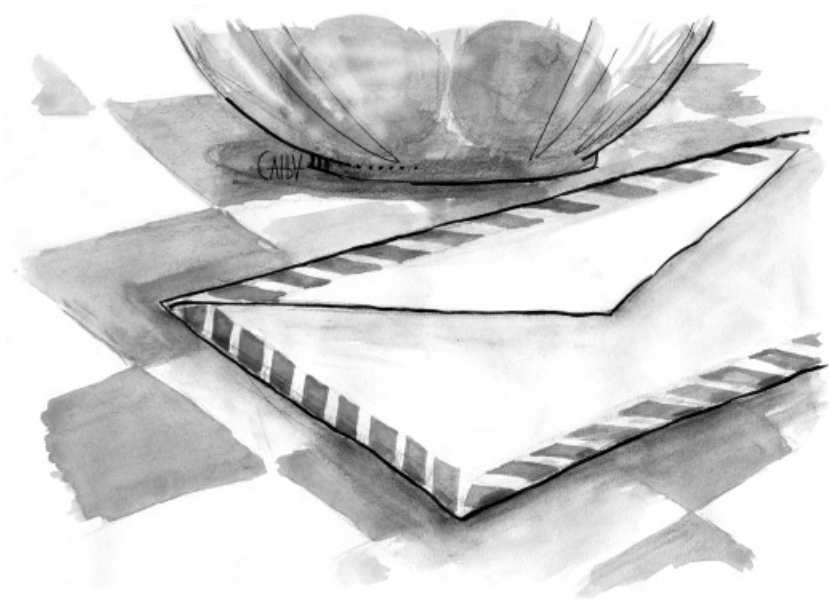
Stranice od peska

Staze sudbine

Za Andreju, Mateju,
Adrijanu i Lenu.
Bez vas nema magije.

Prvo poglavlje

Koverta i snovi

Velika bela koverta sa plavo-crvenim trakama po ivicama stajala je na kuhinjskom stolu celog dana. Otkako ju je poštar tog jutra doneo, zujeći na pohabanom žutom motoru, ležala je pored staklene činije sa jabukama, poput nekog uljeza koji je upao u savršeno miran dom, u nameri da trajno odnese harmoniju iz njega. Suzana je videla kovertu čim je ujutru otvorila vrata svoje sobe i krenula ka kupatilu. Bacila je jedan brz pogled na nju i odmah produžila dalje.

– Stiglo je, – kratko joj je rekla majka.

– Znam.

Od tog trena, devojčica je neprestano odlagala trenutak istine i izbegavala je čak i da prođe pored stočića na kome se pismo nalazilo. Izmisllila je brdo obaveza posle doručka, motala se po bašti, zalivala cveće, a na kraju je sela na bicikl i odletela kao da je neko juri.

Bibi, njena majka, punačka žena loknaste kose i plavih očiju, lomila je prste i grizla usne, gledajući nervozno u kovertu pred sobom, ali se nije usuđivala da je otvori. Jednom ili dvaput ju je uzela u ruke i potrčala ka dnevnoj sobi, ali bi je ubrzo vratila na mesto, prestravljeno gvirkajući kroz karirane zavese kako bi se uverila da je niko nije video. Pa šta ako je otvori i najzad pročita ono što im je sudbina namenila? Ona je njena majka i ona više nego iko drugi ima prava da sazna prva. Ali ne, ne... Oni to moraju da urade zajedno.

– Kud li se denu to dete, za ime Boga? – prasnu Bibi sama za sebe. – Skoro će i ručak! A onaj moj muž? Gde li se on smuca čitavo prepodne? Ma samo da mi dođe kući! Zar sve moram sama? Ne, ne, ne... – brbljala je, prelazeći krpom po policama. – Od danas ću ja sve da ih dovedem u red. To tako više ne može. I ova prašina! Koliko god da čovek briše i čisti...

Pogled joj je šetao svuda po sobi, ali je nekako uvek završavao na toj velikoj beloj koverti. Istina je bila da se u njihovoj kući celog leta slutila velika promena. Iščekivali su tu vest iz dana u dan. Nisu o njoj govorili, ali su na nju mislili i danju i noću. Niko od njih troje nije bio načisto sa samim sobom. Da li bi ih više obradovalo ako odgovor bude pozitivan ili negativan? Zašto ostvarenje nekih snova povlači tako velike žrtve? Da li uvek, ostvarivši jednu veliku želju, gubimo pravo na drugu? Hoće li oni izgubiti svoje dete kako bi mu podarili bolju budućnost?

Kako se Suzanina osnovna škola bližila kraju, njeni roditelji dizali su sve veću halabuku oko upisa u srednju školu. Bibi je bila za sigurnu opciju – lokalna gimnazija je sve što jedna devojčica

sa sela može da poželi. Blizu je, pa može da putuje lokalnim autobusom, biće kod kuće na ručku svakog dana, a i većina boljih đaka iz njenog odeljenja će biti upravo tu, tako da neće imati problema oko uklapanja sa novim ljudima.

– Sve će biti cakum-pakum, moliću lepo. Pa, i komšinica Ljilja nije slala svoju decu nigde dalje od varoši i šta im fali? Ama baš ništa!

Suzanin tata Miša je za razliku od svoje žene bio sanjar. Njegovi horizonti bili su daleko širi i on je bio taj koji je želeo da njegova ćerka „zajaše vetar“, da se uhvati u koštac sa životom i da uradi ono što on nikada nije mogao. Bibi i on rođeni su u malom mestu u kome i dan-danas žive. Tu su odrastali, tu su se upoznali i tu su se venčali. Kao mladi bračni par imali su jednu sobu, malu kuhinju i polovno kupatilo, ali su sa godinama uspeli da nadograđe svoju kućicu i naprave od nje pristojno mesto za život.

Suzana je nasledila očev izgled. Bila je visoka za svoje godine (skoro da je prerasla svoju zdepastu majku), imala je jaku i dugu tamnosmeđu kosu i tamne oči pune varnica. Još bitnija bila je činjenica da je ona, na svu sreću, nasledila očev avanturistički duh. Od samog početka bila je najbolji đak u odeljenju. *Idu joj ama baš svi predmeti, kažu da je pametna koliko i učiteljica*, govorila je Bibi svojim komšinicama dok joj je ćerka bila mala. Suzana je osvajala prva mesta na opštinskim takmičenjima, učestvovala u organizaciji školskih priredbi i bila stalni član crkvenog hora. Ipak, bilo je to sve što je sredina u kojoj je odrastala mogla da joj pruži.

Još u petom razredu počela je da daje časove matematike mlađoj deci kako bi potpomogla roditelje. Njena majka se u početku nije slagala sa tim. *Šta će komšije, pobogu, da pomisle! Da mi baš nemamo od čega da živimo?* Ipak, Miša je imao svoje načine da izađe na kraj sa temperamentom svoje žene. Isto je bilo i kada je Suzana rešila da trenira rukomet u malom klubu u varošici (njena majka uporno je tvrdila da je to sport za muškarce i da će pući bruka u selu) ili kad je sakupila novac za prvi sportski bicikl.

Pa zar ne možeš da prošetáš sa drugaricama kao sav normalan svet? Hoćeš da jašeš tu stvar po selu kao neka muškarača?

Jednoga dana, samim početkom juna (baš kada je sa Suzanom raspravljao o mogućim srednjim školama) u Mišinu auto-mehaničarsku radnju svratio je gospodin u novom mercedesu metalik boje. Bio je u prolazu, a njegovu gumu trebalo je hitno zameniti. Gospodin je nosio skupoceno odelo sa kravatom, a njegove hladne plave oči svakog trenutka gledale su u ručni sat. Kada je po završenom poslu trebalo da plati, izvadiвши novčanik, na kamenu pod ispred njega popadaše razni papiri i reklamni sadržaji iz fascikle koju je držao u rukama. Čovek se blago iznervira jer je više puta naglasio da kasni, a Miša mu pomože da pokupi papire sa poda.

Kada je, na kraju dana, zaključavao radnju, Miši pažnju privuče šareni papir pored širokih metalnih vrata. On ga uze i pogleda reklamu na njemu. „Severna kapija”! Čovek pomisli kako je taj naziv negde već video.

– To je škola, – prošapta Miša sebi u bradu zapanjeno.

Bila je to zapravo najprestižnija srednja škola u tom delu Evrope sa najkvalitetnijim programom. Srce mu istog trenu zaigra, to je bilo upravo ono što je želeo za svoju ćerku. Njegova Suzi zaslužuje priliku za bolji život.

Ipak, bila je to škola za bogataše, za decu imućnih poslodavaca, političara i ostalih pripadnika visokih slojeva, poput čoveka koji je ovu reklamu ispustio. Kako bi neko iz malog sela, čiji je otac auto-mehaničar, a majka domaćica, ikada mogao imati priliku da se zadesi na jednom takvom mestu? Miša tužno uzdahnu, a onda krenu kući, ubacivši papir u zadnji džep plavih radničkih pantalone.

Za večerom svi su bili neuobičajeno tihi, a iz dnevne sobe čuo se televizor. Na Dnevniku su govorili o nemirima na Istoku, o vremenskim nepogodama u Americi, o visokim cenama mlečnih proizvoda (na šta je Bibi nervozno frknula), o najnovijim sportskim dešavanjima u zemlji i teniseru koji je osvojio svoj prvi grend slem turnir, a onda je usledio intervju sa nekim čovekom.

Gotovo da su završili sa večerom i Bibi je već počela da rasklanja tanjire, kada su Mišinu pažnju ponovo privukle vesti.

– Proteklih nekoliko godina naša škola proglašavana je za najuticajniju i najtraženiju u Evropi, – govorio je čovek na vestima.

Na pitanje voditeljke o izrazito visokim školarinama, čovek se blago nakašljao.

– I ove godine, kao i proteklih, odvojili smo određeni broj mesta za đake koji će se školovati putem stipendija. U sva četiri odeljenja polaznika, „Severna kapija” primiće po troje stipendista.

Miši se zamračilo pred očima. Bila je to sudbina, pomislio je. Ako već pucamo, neka to bude pravo u metu.

Iste večeri popričao je sa Suzanom, koja je bila i oduševljena i prestravljena njegovom idejom. Te noći nije spavala zbog silnog razmišljanja o toj čudesnoj školi koja je negde tamo daleko čekala upravo na nju. Sutradan su otišli kod porodičnog prijatelja koji je imao računar priključen na internet da pogledaju detalje u vezi sa školom. „Severna kapija” imala je svoje spavaonice, kuhinju, parkove, sportske terene i doktorsku ordinaciju. Činilo se da na tom mesto čoveku ne može ništa da krene naopako. Ostalo je samo da odluku saopšte Bibi, pre nego što konkurišu za stipendiju.

– Molim?! – vrisnula je ženica, skočivši sa kauča. – Kao da nemamo dovoljno škola u okolini! Hoćeš da mi šalješ dete negde tamo, Bogu iza nogu! Pa nisu mi valjda svrake popile mozak! To možete odmah da zaboravite!

– Mama, dolaziću za svaki raspust.

– Za raspust? Tri puta u godini! Samo preko mene mrtve! Ako odeš, ima da se ubijem! – vrištala je Bibi, trčeći da zatvori prozor kako je komšije ne bi shvatile ozbiljno i pokrenule tračeve.

– To je samo konkurs, – reče Suzana. – Ko zna koliko će njih da se prijavi za mesto stipendista. Ionako me najverovatnije neće primiti.

– Normalno da neće, – pobuni se žena. – Gde si ti još videla da neko upisuje školu u inostranstvu? Probaj pa ćeš da vidiš kako je majka uvek u pravu. A ti, bre, – breknula se okrenuvši se pre-

ma mužu – prestani da puniš detetu glavu! „Severna kapija” nije nego! Ko normalan je još išao u tu školu? Da li je to uopšte škola ili kapija, nije mi jasno.

Do sutradan ujutru Bibi je već pomagala oko popunjavanja formulara za konkurs.

*

Iako je pokušavala da ubedi sebe da su šanse da je prime u „Severnu kapiju” ravne nuli, iako se dogovorila sa ocem da neće biti nikakvog razočaranja i da će se odmah okrenuti drugoj opciji, Suzana nije mogla da spreči koren nade da se proširi i pusti žile u njenim grudima. Gotovo da je mogla da oseti kako je peče svaki put kada bi se upustila u razmišljanja o mogućem odgovoru.

Nisu me primili, ponavljala je sebi dok je tog dana punom parom okretala pedale na svom sportskom biciklu. Ponekada je umela to da radi. Ubeđivala bi sebe u negativan ishod nečega kako se kasnije ne bi razočarala ili, još bolje, kako bi se prijatno iznenadila. Znala je da to baš i ne funkcioniše svaki put, ali je ipak za svaki slučaj još jednom u sebi ponovila da je neće primiti dok je ostavljala bicikl ispred drugaričine kuće.

– Još je nisi otvorila?! – ciknula je Anita, pogledavši je ispod obrva.

– Nisam se usudila, – prošapta devojčica. – Šta ako me nisu primili?

– Pa to svakako nećeš saznati ako ne otvoriš kovertu! – pre-korno joj reče drugarica, a onda dodade blažim tonom: – U svakom slučaju, vredelo je pokušati. Ako vidiš da te nisu primili, opredelićeš se za drugu školu i kraj.

– A šta ako su me primili?

Bilo je to nešto što je Suzanu mučilo gotovo podjednako koliko i mogući neuspeh. Ako bude primljena, onda će za nekoliko nedelja da spakuje svoje stvari i po prvi put ode od kuće. Po prvi put sama i tako daleko. Neće moći da se vrati sve do novogodišnjih praznika, što joj je iz ove perspektive izgledalo kao večnost.